

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXVIII. Placentina emphyteusis. Emphyteusis ecclesiastica an & quando sit transitoria ad hæredes extraneos. An transire possit in manus mortuas de jure, & quid hodie servetur. Et an prohibita ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

mortuæ incapitas, quæ proinde ob particularem provisionem hominis adhuc hodie subsistit ut per *Altobrand. conf. 40. lib. 1. Greg. dec. 529. num. 5. cum seq. Merlin. dec. 583. quæ est repetita par. 6. rech. decif. 211. & plenè in Mediolanen. præterea de resolutionis 20. Aprilis 1654. coram Meltio*, ubi constanter dicta conclusio firmatur, reprobando opinionem volentium hujusmodi prohibitiones restringi ad actus inter vivos, vel ad titulos singulares, quia verius est illam indefinitè operari etiam respectu institutionis universalis, prout in antecedenti decisione Merlini firmatum fuerat, & videtur satis probabile, quia ubi prohibitioni legis accedit etiam expressa prohibitio hominis, ista latius operari debet in quocumque casu, ut potè demonstrativa voluntatis concedentis, quod bonorum transitum ad manus mortuas omnino abhorruerit, ita ut obstat incapitas in ipso acquisitionis initio, quod non negabam in *Placentina discursu Leg. led me fundabam in cessatione qualitatis in eo casu prohibita* ut ibi.

Quo verò ad Monasterium, quod tanquam tertius veniebat infringendo jura utriusque ex persona dicti Religiosi in investitura comprehensi, dicebam quod licet in emphyteusi ecclesiastica, ex fortè magis communi & vera sententia, Monasterium quamvis capax, neque pro sola fructuum commoditate durante vita Monachi in hujusmodi bonis succedat, ut ex *Oddo-fred. Alberic. Castr. & ceteri probant Bursi. conf. 199. ex num. 8. Corbul. de emphyt. ut. de causis privationis ob mortem civilem sub num. 4. Fulgin. de emphyt. ut. de success. quest. 14. num. 8. & Rota in Cajetana bonorum 10. Junii 1648. §. quia omisso coram Cerro dec. 209. par. 10. rec. num. 12. & 13.*

Attamen rectè procedit in emphyteusi ecclesiastica, quæ non est transitoria ad extraneos, quia cum ex opinione Canonistarum passim in Rota & Curia Romana recepta, Monasterium in bonis monacho delatis succedere dicatur, directè & immediatè jure suo, non autem mediatè ex persona monachi, ut volunt legistæ, sequitur, quod ita bona transirent ad extraneum, quale est Monasterium contra bonorum naturam; Secus autem ubi emphyteusis quamvis ecclesiastica est hæreditaria & ad extraneos transitoria, quia tunc nihil impedit, ut sicut in quemcumque extraneum bona transire possunt, transeant etiam in Monasterium, ut ex *Bald. in dicta auct. ingressi secunda lectur. num. 37. laf. in l. 2. num. 400. Cod. de jur. emphyt. firmat late Corbul. ubi supra n. 6. cum seqq. dec. 261. num. 7. par. 1. rec. apud Buvant. de us. 394. num. 5. & ita distinguendo in Bonon Bonorum. 7. Junii 1647. coram Meltio. & 27. Martii 1648. coram Verosio, & admittitur in d. Caser. dec. 209. par. 10. rec. Undè cum ex jam dictis hæc emphyteusis, vel ex clauulis, vel ex omnibus simul unitis esset hæreditaria & transitoria, mortuum iusti agari non poterat.*

Ideoque dicebam, pro hujus Monasterii exclusione insistendum esse in eodem motivo exclusivo Capituli, reluctantè à prohibitione ex pacto contenta in investitura, ne bona transire valeant ad manus mortuas ut supra, cum talis prohibitio se opponat initio acquisitionis, ut punctè valiter firmatur in dicta *Cajetana bonorum dec. 209. par. 10. rec.* ubi pariter approbatur *conf. Altobrand. & dec. 583. Merlini*, quod scilicet, hujusmodi prohibitio, ut potè magis operativa, & aliquid addens prohibitioni legis ita tollat facultatem retinendi per annum, seu vendendi personæ non prohibita, & sequendi pretium, sive facultatem retinendi oblati quinquennis, vel demum tollendi dubietatem, an prohibitio procedat nec ne in aliena-

tionem titulo universalis, Et secundum præmissa judicatum fuit ad favorem Monasterii actoris & domini directi, & judicato partes acquirerunt, quoniam hæc videtur veritas.

PLACENTINA

EMPHYTEUSIS

PRO

COLLEGIO S. BIRGITTÆ

PP. BERNABITARUM PLACENTINÆ.

CUM

CAPITULO CATHEDRALIS,

Responsum extra Curiam pro veritate.

Emphyteusis ecclesiastica an & quando sit transitoria ad hæredes extraneos.

An transire possit in manus mortuas de jure, & quid hodie servetur.

Et an prohibita alienatione in Ecclesiam vel locum religiosum, prohibitio comprehendat casum institutionis universalis, sub qua accessorie veniant bona emphyteutica.

SUMMARIUM.

- 1 **C**ausa qua signis.
- 2 **E**mphyteusis Ecclesiastica non transitoria ad extraneos.
- 3 **L**imitatur.
- 4 **D**octrina punctuales attendenda.
- 5 **D**e auctoritate decisionum Rotæ.
- 6 **A**n & quando dominus directus possit de jure se opponere, ne emphyteusis transeat ad Ecclesiam.
- 7 **D**e quinquennio per Ecclesiam solvendo.
- 8 **U**bi Ecclesia de jure est incapax emphyteusis, intelligitur ad effectum retinendi non autem acquirendi, & ponendi extra manum non mortuam.
- 9 **S**ecus accedente etiam prohibitione hominis.
- 10 **P**rohibita alienatione an veniat dispositio per ultimam voluntatem præsertim universalis.
- 11 **A**niqui non cognoverunt quinquennia.
- 12 **D**e formula emphyteusis ecclesiastica Placentinae.
- 13 **O**bservantia tanquam interpretis est semper attendenda.
- 14 **I**nterpretativa non indiget longissimo tempore ut præscripiva.

DISC. XXVIII.

CONCESSIS per Capitulum Cathedralis Placentinæ, quibusdam bonis in emphyteum perpetuam Virginis Furlonæ pro se jusque hæredibus & successoribus, & qui dederit, &c. excepto quod non possit vendere, donare, nec alienare alicui loco religioso, militi, servo, vel alteri ad sicuti præstationem non idoneo, Cui dicta Virginitatis

mortuus

notiens hæredes instituit PP. Bernabita Collegii S. Birgittæ diætæ Civitatis, dubitari contigit, an isti essent capaces dictorum bonorum, vel potius ea devoluta essent ad Capitulum, ad cuius favorem pro devolutione respondit *Andreol. contr. ov. 378.* qua edita per dictos Patres pro veritate requisitus respondi.

Quamvis emphyteusis ecclesiastica, etiam stipulatæ pro hæredibus, natura sit non transeundi ad extraneos hæredes sed solum ad illos sanguinis ex cumulatis per *Andreol. contr. ov. 378. num. 1.* in ista causa editis, quibus addi possunt Rotæ decisiones in *Cajetana bonorum 3. Decembris 1646. & 10. Junii 1648.* Cerro, quatum prima impressa est in *par. 9. rec. 10. 2. dec. 327.* & altera *dec. 209. par. 10. Romana devolutione domus 4. Decemb. 1651. Bu. hio. & 15. Junii 1645. Meltio.* quarum secunda est de *caf. 340. par. 11. rec.* ac in aliis, non tamen implicat, illam ex investitura verbis, vel clausulis esse hæreditariam, ut *dist. dec. 452. num. 4. par. 9.* & ad latietatem cumulat *Rubeus in add. ad dec. 26. n. 1. par. 3. rec. quod Andreolus non negat.*

Et in terminis individualibus consimilibus emphyteusis concessæ per hoc idem Capitulum Placentinum, quibusdam de Racordis, fuit me scribente decusum per Rotam in *alia Placentina emphyteusis prima Martii 1660. Verosio,* de qua habetur actura *discurs. sequen.* ubi ex clausulis & verbis contentis in investitura, cujus formulam suppono eandem cum nostra, firmatum fuit, hujusmodi concessiones à dicto Capitulo fieri solitas, esse merè hæreditarias, ac in extraneos transitorias, undè dum individuali habemus auctoritatem, opus non est in generalibus vagari, ut admonent *Surd. conf. 473. n. 29. & 551. n. 9. Casanati. conf. 35. n. 16. Rota dec. 543. n. 1. par. 1. diver. & 721. n. 5. par. 2. recentior.*

Et licet extrà Statum Ecclesiasticum, Rotæ resolutiones esse non soleant tanta auctoritatis, quantæ sunt in dicto Statu, ubi inferiores iudices, quodammodo arctantur ad ita sentiendum, negari tamen non potest, eas satis probabilem constituere auctoritatem tantquam speciem doctrinæ magistræ, Magnam enim esse hujus Tribunalis auctoritatem, ita ut communem opinionem constituat, in consuetu prævalere debentem, firmant inter exteros *Negus. jun. conf. 308. nu. 50. & seqq. Gai. de credit. cap. 4. quæst. 7. nu. 729. Constan. in l. 1. C. de Fiscal. usur. lib. 10. num. 41. Franck. dec. 605. numer. 6.* Atque Rotam esse omnium exemplar & magistrum fatetur *Fontanell. de pact. claus. 6. glof. 1. par. 3. numer. 46.* maximè quia sumus in foro ecclesiastico, cujus hoc Tribunal est superior, ac iudex appellationis, judicatum approbaturus vel improbaturus.

Posita igitur pro constanti qualitate hæreditaria, ac libera facultate in quocumque extraneos de hujusmodi bonis disponendi, Unicus punctus difficultatis est, num Collegio Sanctæ Brigittæ obstat esse locum ecclesiasticum, & manum mortuam; Pro cuius clariori resolutione distinguendum est inter obstaculum resultans à juris dispositione, & illud quod à particulari prohibitione investituræ oritur.

De jure quamvis regula sit, ut dominus possit se opponere ne emphyteusis transeat in Ecclesiam, vel pium locum, cum ita ejus conditio fiat deterior, Tum in potentiorum transit, Tum etiam quia cessat spes reversionis, & laudemiorum ob inalienabilitatem, Probabilis tamen est, ubi est merè hæreditaria, & non agitur de loco, in quo magna potentia considerari valeat, neque accedat particularis prohibitio hominis etiam Ecclesiam esse capacem, ut firmatur per *Rot. dec. 261. n. 7. & 280. n. 3. par. 1. recent. add. ad Lucard de Luc. de Emphyteusi part. II.*

dec. 520. num. 14. Burat. dec. 394. n. 5. ubi add. Gratian. discept. 481. n. 57 & seqq. Hodiern. ad Surd. dec. 93. n. 9. circa princip. Fulgin. de emphy. tit. de alienat. quæst. 1. n. 221. in fin.

Cessat enim ratio prohibitionis, quia si attendimus rationem potentia, notorium est, minorem esse illam piorum locorum, qui sunt facilioris exactiois, quam privatorum, ad quorum domus, præsertim in aliquibus regionibus non de facili executor accedit; Si verò attendimus rationem amissæ spei reversionis, hæc intrat in emphyteusi limitata ad certas lineas vel generationes, non autem convenit transitoria ad quemcumque extraneum hæredem, qui nunquam cessat.

Et si attendimus præjudicium laudemiorum ob amissam spem alienationis, huic jam est consultum cum moderno usu desumpto ex praxi Cancellariæ Apostolicæ circa annatas beneficiorum perpetuo unitorum, cum solutione scilicet quinquenniorum, ut advertunt *Biccus in prax. par. 1. r. fol. 123. adden. ad dec. 10. par. 3. recentiorum num. finali.* & *Rota in Neapolitana laudemio 27. Februar. 1640. Cerro impress. apud de Marin. resol. quotid. 235. lib. 1. num. 24. & dec. 474. p. 9. recent.* & in eadem coram *Coccino dec. 494. ead. par. 9.*

Ideoque stante hac introductione quinquenniorum, passim in Ecclesias, & pia loca transeunt bona emphyteutica, modernaque praxis antiquum rigorem temperavit; quoniam ita domini præjudicio, quod erat unica prohibitionis causa, remanet consultum, ut advertitur *d. l. a. dec. 494. par. 9.*

Et in omnem eventum, sola legalis prohibitio percurrit retentionem, non autem assequutionem, ad effectum ponendi extrà manum mortuam, ac pretium indè retrahendi ex plene deduct. per *adden. ad Burat. dec. 477. & ad Gregor. dicta dec. 520. d. l. a. dec. 261. & 280. par. 1. recent. Fulgin. de emphy. dicto ut. de alien. quæst. 1. num. 222. & de success. quæst. 14. num. 9. Burat. dec. 601. num. 1. Rot. in Mediolanens. præsentia devolutionis 11. Februar. 1650. coram Meltio dec. 13. par. 11. rec. & in aliis, quia circumscripta prohibitione hominis, conclusio procedit de plano, cum aliis iniquitatem lex contineret, si ita cessante quocumque domini præjudicio, Ecclesia pati deberet incapacitatem acquirendi etiam valorem,*

Major igitur hujus causæ difficultas residere videtur in prohibitione contenta in investitura, qua accedente, Ecclesia vel prius locus dicitur omnino incapax etiam ad effectum vendendi, quia prohibitio obstat principio acquisitionis, ut ultra *decisionem Merlini 583. nu. 31. & seqq.* in qua totum se fundat *Andreol. dicta contr. ov. 378.* in ista causa scribens in contrarium repetit *dec. 211. par. 6. rec. ubi allegantur Ludovis. dec. 529. & ceteri plene habetur per Fulgin. d. ut. de alien. quæst. 1. d. l. a. nu. 222. Rota dicta dec. 427. n. 31. par. 9. rec. tom. 2. Mediolanens. præsentia devolutionis 20. Aprilis 1654. coram Meltio & in aliis, ita ut quando prohibitio, quæ in investitura legitur, contineret etiam casum successionis universalis per viam institutionis hæredis, possit satis de causa dubitari.*

Verum cessat difficultas, quoniam dictus casus institutionis hæredis, ac successionis universalis non est sub prohibitione comprehensus, in ea etenim questione, an sub verbo alienationis comprehendatur dispositio per ultimam voluntatem, præsertim titulo universalis institutionis hæredis, quicquid variant scribentes, qui nihil à controversia immune in jure relinquere voluerunt, distinguendum est inter casum permixtum, & prohibitivum, Ubi enim agitur

de primo, quia tractatur de re favorabili, qualis est libertas, magis receptum est sub alienationis vocabulo etiam hæredis institutionem aliamque dispositionem per ultimam voluntatem venire *Bart. in l. si ita quis. §. ea lege num. 7. ff. de verb. oblig. ubi Imol. num. 1. l. as. nu. 41. & alii de quibus Surd. consil. 10. & 71. utrobique num. 12. Honded. consil. 33. n. 44. lib. 1. latè Add. ad decis. 16. n. 41. & seqq. par. 3. recent. Rota decis. 17. nu. 19. par. 9. recent.*

Ubi verò agitur de casu prohibitivo, qui est odiosus, ac strictè intelligendus, alienationis vocabulum, maximè ubi adjectum est actibus inter vivos non comprehendit dispositionem per ultimam voluntatem, præsertim titulo universalis successione, ut ex *Bart. & aliis supra citat. bene distinguendo firmatur dicta decis. 18. par. 9. recent. num. 14. & seqq. Rubens in addit. ad dictam decis. 16. ac eadem decis. n. 4. Barbof. de Episcopo allegat. 19. a nu. 75. Cappy. latr. consil. 32. n. 16. Et in his terminis emphyteuticus latè *Surd. dec. 93. ubi Hodierna. Clar. §. emphyteusis quæst. 15. & Grauan. discept. 533. allegati per Bossium in ejus consultatione in præsentia causa edita, quibus addi possunt Gabr. consil. 76. num. 17. lib. 2. Mantie. de tacit. lib. 22. tit. 19. num. ult. ac agnoscit eadem Rota apud *Merlin. dicta decis. 583. num. 17. & bene ex Corbulo & aliis firmat Fulgin. de emphyteusis tit. de success. 9. l. 4. nu. 12. ubi in puncto consimilis pacti, ut intelligatur de alienatione particulari, non autem de successione universalis; Neque in proposito attendenda sunt, quæ Doctores dicunt in fideicommissis, quia istorum peculiaris natura importat inalienabilitatem etiam per ultimam voluntatem ex generali ratione, ut bona non nisi ad certas personas devenire debeant, & sic termini sunt satis diversi.***

Et quidem dicta *Merlini decisio*, in qua unice totum fundamentum *Andreoli* non meretur in præsentia allegari ex longè diversa facti circumstantia, cum illius investituræ Mediolanensis formula contineat satis ampliorem prohibitionem, & in specie illam per viam legati, quæ ostendit etiam de ultima voluntate cocedentem sentire voluisse, atque hæc est potissima ratio, in qua dicta decisio fundatur, ut constat n. 27. & in dicta *Mediolanen. coram Melio*, de qua habetur actus *hoc eod. tit. disc. 37.* Hæc autem formula Placentina non est adeò lata circa prohibitionem; Ratio autem prohibitionis legalis discutivè considerata per *Merlin. ibid. num. 22. & seqq.* est abundè superius enumerata, quia verè legalis prohibitio in præsentia non obstat, dum cessat ratio præjudicii, in qua fundabantur antiquiores, qui non cognoverunt modernum remedium quindenniorum.

Observando potissimè, quod hæc investituræ formula, quam vidi occasione dictæ alterius *Placentina disc. sequi*, dictam alienationis prohibitionem, in milites, servos, & religiosos locos, adicere videtur ex sola ratione præjudicii, ac difficultatis ad ficti seu canonis exactiorem, ut constat ex illis verbis immediatè sequentibus, neque alia personæ ad facti præstationem non idoneæ, verbum enim aliud denotat similitudinem, & sic iste fuit finis, qui in nostro casu cessat, dum facilioris exactiorem, ac majoris idoneitatis ad ficti præstationem est collegium quolibet privato, atque quando hæc antiqua formula emanavit, ignotum erat dictum moderum remedium quindenniorum, per quod consultum est laudemiorum præjudicio, cujus ratione antiqui hanc prohibitionem adiciebant, undè propterea non est ita mordicus capienda.

Quodque verbum alienare in hac investitura omninè tumendum sit pro distractione onerosa titulo

singulati inter vivos, constat evidenter ex alia ejusdem investituræ parte, ubi dicitur, quod si aliquo futuro tempore emphyteuta vendere & alienare voluerit, Capitulum requiri debeat, illudque pro minori pretio 12. denariorum præferre, igitur verbum alienare intelligi non potest de institutione hæredis, vel alia dispositione per ultimam voluntatem, quibus ista conventio adaptari non potest.

Omnemque difficultatem penitus tollit observantia, quia ut in consultatione *P. Bossii* præsupponitur, consuevit Capitulum in similibus casibus dispositiones ab emphyteutis factas per ultimam voluntatem ad favorem Ecclesiarum, piorumque locorum approbare, eisque novas investituræ concedere, ac individualiter cum hoc eodem Collegio; Observantia etenim in casibus dubiis est semper optima interpretis, ac interpretationum Regina, proprietati etiam verborum præferenda, quia partium voluntatem declarat, atque juris perplexitates resolvit *Caval. dec. 80. & 199. Buratt. decis. 547. in fine Add. ad Gregor. decis. 184. Rot. decis. 14. num. 4. par. 7. recent. decis. 323. num. 13. par. 11. & quotidiè in aliis; Neque opus est illam cum præscriptionis requisitis, illo præsertim lapsus temporis justificare, quia ubi non agitur de observantia præscriptiva, sed interpretativa sufficit ita aliquando fuisse servatum, ut bene inter observantiam præscriptivam in casu claro, & interpretativam in casu dubio *Barbof. in l. post dotem num. 47. & seqq. ff. solut. matrim. Cavalier. decis. 80. nu. 5. & 427. n. 2. Rot. decis. 139. num. 12. & 19. apud *Vivian. de Inrepatr. in Piscien. juris conferendi 14. Januarii 1658. Alberгато*, & in aliis frequentissimè; Idè si aliàs Capitulum ita servat, atque transectum bonorum in quoscumque extraneos patitur, nulla subest ratio, quæ hanc oppositionem justificare valeat, dum ex præmissis cessant omnia præjudicia, quibus ex dicto moderno remedio antiqui ignoto est optimè consultum, & hæc videtur veritas.**

ALIA PLACENTINA

EMPHYTEUSIS

P R O

PAULO ZACCARIA CANO-

NICO VERONEN.

C U M

EODEM CAPITULO
CATHEDRALIS.

Casus decisus per Rotam ad favorem
Zaccariæ emphyteutæ.

An emphyteusis juxta formulam consuetam Capituli Placentini sit merè hæreditaria, vel restricta ad solos hæredes sanguinis.

An forenses dicantur potentes personæ, vel ad ficti præstationem non idoneæ, ita ut veniant sub illis, in quos per dictam investituræ formulam prohibitum est alienari.

S U M-